

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2025.01.02.14>

dr Michał SŁUŻALEC

<https://orcid.org/0000-0002-2468-2734>

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

e-mail: m.sluzalec@ujd.edu.com

dr Klaudia KIJĄŃSKA

<https://orcid.org/0000-0002-4478-2978>

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

e-mail: k.kijanska@ujd.edu.pl

Figurowanie w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym a zakazy zatrudniania pracowników na gruncie wybranych regulacji

Streszczenie

Konieczność zabezpieczenia bezpieczeństwa małoletniego w sferze wolności seksualnej i obyczajności wyznacza występowanie szczególnych standardów prewencyjnych. Jednym z instrumentów stworzonych do przeciwdziałania zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym jest Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Ustawodawca wprowadził szczególny obowiązek w myśl art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym do weryfikacji osoby w Rejestrze w wyznaczonych ustawą sytuacjach. Ponadto w przepisach Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 wprowadzono szczególny przepis nakładający obowiązek weryfikacji w bazie danych Rejestru z dostępem ograniczonym. Celem pracy jest ustalenie, czy obowiązujące przepisy są wystarczające dla osiągnięcia celów prewencyjnych oraz czy są one spójne systemowo. W pracy zaprezentowano postulaty *de lege ferenda*.

Słowa kluczowe: Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, przeciwdziałanie przestępczości seksualnej, dobro małoletniego, zakaz zatrudniania, obowiązki pracodawcy.

Wstęp

Na przestrzeni ostatnich lat polski ustawodawca dokonywał szeregu nowelizacji przepisów oraz wdrażania nowych typów instytucji w celu ochrony bezpie-

czeństwa seksualnego i obyczajowego małoletnich. Na wskazanie zasługuje fakt, iż mimo wprowadzania istotnych regulacji w 2016 roku w ramach ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich oraz ustawy z 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 przepisy są stale nowelizowane tak, aby osiągać cele prewencyjne¹.

Należy wskazać, iż obowiązek zabezpieczenia sytuacji dzieci wynika przede wszystkim z zobowiązania konstytucyjnego, który wprost nakłada zobowiązanie wdrożenia szczególnej ochrony przez państwo na rzecz małoletnich w taki sposób, aby zabezpieczyć ich dobro². Ujęcie konstytucyjne bez wątpliwości dotyczy szerokiego spektrum sytuacji dotyczących dzieci. Niemniej nie sposób wykluczyć, iż element ten będzie rozpostarty także na sferę wolności małoletniego w kontekście jego obyczajowości i seksualności. Należy zgodzić się z twierdzeniem, iż każde przestępstwo o charakterze seksualnym powoduje po stronie pokrzywdzonego nieodwracalne skutki – zarówno w sferze psychicznej, jak i fizycznej³. Wobec tego ustawodawca powinien wdrożyć szczególne instrumenty mające na celu stworzenie takiego systemu prawnego, który umożliwi podejmowanie najszerszych możliwych działań prewencyjnych.

W przedmiotowej pracy przeprowadzona zostanie analiza dotycząca wybranych regulacji w zakresie ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dalej: ustawa WspRod) oraz ustawy z 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (dalej: ustawa OpDz)⁴. W tym względzie analiza skupi się na zakazach zatrudniania osób figurujących w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (dalej: Rejestr). Zasadniczym celem badawczym jest ustalenie, czy wdrożone przepisy w zestawieniu z art. 21 ustawy

¹ Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802 z późn. zm.). Ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 94).

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.); J.J. Kusztal, *Zasada dobra dziecka w polskim systemie opieki nad dzieckiem*, „Studia Paedagogica Ignatiana” 2021, nr 24(2), s. 90; M. Służalec, *Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym jako wymiar realizacji konstytucyjnej zasady ochrony praw dziecka*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2024, nr 5, s. 253–264.

³ Zob. np. K. Katana, *„Komisja do spraw pedofilii” jako niewłaściwa odpowiedź na przypadki krzywdzenia*, „Dziecko Krzywdzone. Teoria. Badania. Praktyka” 2019, nr 18(4), s. 166; P. Maśłowska, *Rejestr z dostępem ograniczonym jako element systemu zapobiegania przestępczości seksualnej*, „Dziecko Krzywdzone. Teoria. Badania. Praktyka” 2020, nr 19(2), s. 217; R. Szostak, R.P. Dziembowski, *Prawno-społeczne aspekty pomówienia o przestępstwo z art. 200 k.k.*, „Studia Prawnoustrojowe” 2009, nr 10, s. 30, Wyrok SN z 31.03.2020 r., II CSK 124/19, OSNC 2021, nr 1, poz. 4.

⁴ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49); Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338 z późn. zm.)

z 2016 r. są wystarczające dla osiągnięcia celów prewencyjnych oraz oceny względem ich spójności systemowej. W tym zakresie zostanie przeprowadzona recenzja rozwiązań znajdujących się w ustawie WspRod oraz ustawie OpDz pod względem obowiązków weryfikacyjnych tam określonych w zestawieniu z obowiązkami z art. 21 ustawy z 2016 roku. Pod ocenę poddany zostanie także zakres temporalny obowiązku weryfikacyjnego oraz katalogi baz danych wskazanych jako element weryfikacyjny. Zasadniczy problem badawczy związany jest z oceną, czy dla względów prewencyjnych wystarczające pozostają wdrożone rozwiązania, czy też konieczne jest dokonanie kolejnych zmian.

Zakaz zatrudniania na gruncie ustawy o przeciwdziałaniu przestępczością na tle seksualnym

Polski ustawodawca wraz z wdrożeniem Rejestru nałożył na różne podmioty obowiązki weryfikacji osób fizycznych względem figurowania ich personaliów w którejś z baz danych⁵. Jak wynika z art. 21 ust. 1 i 2:

1. Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi na pracodawcy lub innym organizatorze takiej działalności oraz na osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do takiej działalności, ciąży obowiązki określone w ust. 2–8.
2. Pracodawca lub inny organizator uzyskuje informacje, czy dane osoby, o której mowa w ust. 1, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

W tym katalogu prawodawca z chwilą nowelizacji obowiązującej od 15 lutego 2024 r. postanowił rozszerzyć wykaz sytuacji faktycznych nakładających obowiązków weryfikacji⁶. Na uwagę zasługuje fakt, iż obecny kształt przepisu wprowadza szerokie ujęcie obszarów wykonywanych na rzecz małoletnich. Jednak brak jednoznacznego doprecyzowania pewnych sformułowań normatywnych, np. „rozwój duchowy” czy „realizacja innych zainteresowań”. Może to powodować pewne wątpliwości interpretacyjne, w szczególności w odniesieniu do ustalenia, kiedy taka weryfikacja jest obowiązkowa. Tym bardziej dodatkowe problemy w interpretacji powoduje wyłączenie zawarte w artykule 21 ust. 10 ustawy z 2016 r. w kontekście osoby znanej osobiście rodzicowi bądź przedsta-

⁵ Obecnie są 3 bazy danych: z dostępem publicznym; z dostępem ograniczonym; dla których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie (art. 3 ust. 1 ustawy z 2016 r.).

⁶ Dodano np. rozwój duchowy.

wicielowi ustawowemu. Ustawodawca nie uściślił w tym wymiarze żadnego zakresu związanego z warunkami dotyczącymi stopnia zażyłości rodzica oraz osoby, która ma świadczyć czynności, zaś termin „znanej osobiście” nie doprecyzowuje stopnia zażyłości tychże podmiotów. Wobec tego problematyka w tym względzie związana jest zarówno z oceną, czy musi być to osoba znana rodzicowi/przedstawicielowi ustawowemu przez długi czas, czy musi pozostawać w relacjach przyjacielskich, koleżeńskich, czy też wystarczającym będzie, iż jest to osoba znana rodzicom/przedstawicielom ustawowym. Należy marginalnie zwrócić uwagę na to wyłączenie – nie stanowi ono jednak kluczowego aspektu dla udzielenia odpowiedzi na wskazane cele badawcze.

Niemniej, pojawiają się pewne wprost ujęte standardy odnośnie konieczności weryfikacji bez względu na wyłączenia z 21 ust. 10 ustawy z 2016 r. W takich układach ustawodawca wprost doprecyzował obowiązki weryfikacyjne niezależnie od normy zawartej w art. 21 ust. 2 i 10 ustawy z 2016 roku. Na uwagę zasługuje w tym względzie również fakt, iż brak wypełnienia poszczególnych obowiązków może powodować odpowiedzialność po stronie osoby zobowiązanej na gruncie przepisów prawa karnego bądź prawa wykroczeń – w zależności od typu popełnionego czynu zabronionego (art. 23a ustawy z 2016 r.).

Jak zwrócono uwagę problematyka dotycząca art. 21 ust. 1 i 2 dotyczy sytuacji przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności. Dedykowane ustawy, w tym ustawa WspRod ma prowadzić do pewnego rozszerzenia obowiązku weryfikacyjnego względem art. 21 ustawy z 2016 r., albowiem ma ona „dotyczyć wszystkich zatrudnionych, bez względu na to, czy obowiązki danej osoby są bezpośrednio związane z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi”⁷. Tożsamą argumentację należy zastosować do czynności wykonywanych w ramach ustawy OpDz. Należy jednak ustalić, czy takie rozszerzenie jest wystarczające.

Zakazy zatrudniania w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3

Przyjęcie przez ustawodawcę obowiązku weryfikacyjnego w myśl art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z 2016 r., jak już wskazano, może rodzić pewnego rodzaju wątpliwości względem oceny występującego obowiązku w danych sytuacjach faktycznych. Poza tym przepisem prawodawca nałożył obowiązki weryfikacji w Rejestrze na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak

⁷ M. Rączka, *Zatrudnienie i kwalifikacje osób zatrudnionych w systemie pieczy zastępczej*, [w:] M. Rączka, *Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej – praktyczna analiza zmian*, Warszawa 2023, LEGALIS, 1.3.

również ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Niezależnie od generalnego pozytywnego wymiaru wdrożonych standardów, należy zwrócić uwagę na pewne niekonsekwencje ustawodawcy ograniczające generalny obowiązek z art. 21 ustawy z 2016 r. w szczególności w zakresie działalności związanej z edukacją.

W pierwszej kolejności warto zwrócić uwagę, iż w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty nie sposób odszukać wprost wyartykułowanego obowiązku weryfikacji w Rejestrze⁸. W tym względzie zatem zastosowanie znajduje wprost art. 21 ustawy z 2016 r.

Szczegółne przepisy dotyczące obowiązku weryfikacji znajdują się w art. 7b, art. 12 ust. 1 pkt 5, art. 25 ust. 2 pkt 5, art. 26 ust. 2 pkt 4, art. 27 ust. 1 pkt 2, art. 30 ust. 1 pkt 2, art. 42 ust. 1 pkt 8, art. 64 ust. 5 pkt 4, art. 78 ust. 1 pkt 5, art. 97 ust. 3 pkt 5a, art. 98 ust. 3 pkt 3a, 158 ust. 1 pkt 6, art. 159 ust. 1 pkt 6 ustawy WspRod oraz art. 15 ust. 4 i art. 39 ust. 1 pkt 4 OpDz⁹.

Istotne wątpliwości pojawiają się przy analizie obu wskazanych ustaw. Wprawdzie ustawodawca wskazał, iż w ww. sytuacjach działań nie może świadczyć osoba figurująca w Rejestrze z dostępem ograniczonym. Jednak w tym względzie pojawiają się dalsze wątpliwości, albowiem ustawodawca odstąpił od konstrukcji przyjętej w art. 21 ustawy z 2016 r. względem weryfikacji w bazie z dostępem ograniczonym, jak i Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, poprzestając jedynie na tej pierwszej. Obowiązek taki jednak znajduje się w art. 21 ust. 2 ustawy z 2016 r., który również dotyczy tożsamych świadczeń, np. opieki czy leczenia¹⁰. Zasadniczy problem pojawia się odnośnie do Rejestru Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 (dalej: Komisja). Wydaje się w tej materii, iż biorąc pod uwagę oba funkcjonujące w systemie przepisy, wykładnia obowiązku powinna być dokonywana w taki sposób, iż figurowanie w bazie danych Komisji również będzie powodowało niemożność świadczenia działalności w myśl określonych przepisów

⁸ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm.).

⁹ Dotyczy to w szczególności: rodziny wspierającej, kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodziny zastępczej, kandydata do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, rodziny pomocowej, kandydata do przysposobienia dziecka, osoby podejmującej się wspierania działań wychowawczych, o której mowa w art. 96 ustawy WspRod, kierownika, dyrektora, osoby zatrudnionej, osoby świadczącej usługi lub wolontariusza w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dziennego opiekuna, dyrektora żłobka, osoba kierująca pracą klubu dziecięcego, osoba fizyczna tworząca i prowadzące żłobek i klub dziecięcy, opiekun, pielęgniarz, położna, wolontariusz lub inna osoba zatrudniona do wykonywania pracy lub świadczenia usług w żłobku lub klubie dziecięcym.

¹⁰ Pracodawca lub inny organizator uzyskuje informacje, czy dane osoby, o której mowa w ust. 1, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

ustawy WspRod oraz ustawy OpDz. W szczególności na uwagę zasługuje fakt, iż Rejestr Komisji podobnie jak Rejestr o charakterze publicznym jest dostępny bez ograniczeń oraz publikowany na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości¹¹. Wobec powyższego, skoro ustawodawca przyjął obowiązek weryfikacji w ustawie z 2016 r. względem Rejestru z dostępem ograniczonym oraz Rejestrem Komisji, to brak wyartykułowania tego obowiązku weryfikacji w ustawach WspRod i OpDz nie jest w żaden sposób uzasadniony. Tym bardziej, iż wpisy dokonywane przez Komisję dotyczą przestępstw na szkodę małoletnich poniżej lat 15 i aktualnie można odszukać już pierwszy dokonany wpis¹².

Istotne rozwiązanie dla realnego wpływu na realizację działań na rzecz małoletniego ma treść art. 13 ust. 1 ustawy WspRod, gdzie wobec asystenta rodziny przyjęto: „W przypadku wszczęcia przeciwko asystentowi rodziny postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, zawiesza się go w pełnieniu obowiązków do czasu prawomocnego zakończenia postępowania”. Tożsame rozwiązanie stosuje się do kierownika placówki wsparcia dziennego (art. 25 ust. 3 WspRod), pracownika placówki wsparcia dziennego (art. 26 ust. 3 WspRod), innej osoby zatrudnionej w placówce wsparcia dziennego (art. 27 ust. 2 WspRod), osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka (art. 50 ust. 2 WspRod), osoby zatrudnionej do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnym domu dziecka (art. 64 ust. 6 WspRod), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (art. 78 ust. 2 WspRod), dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej (art. 97 ust. 6 WspRod), osoby pracującej z dziećmi w placówce opiekuńczo-wychowawczej (art. 98 ust. 5 WspRod), dyrektora ośrodka adopcyjnego (art. 158 ust. 2 WspRod), osoby pracującej w ośrodku adopcyjnym, zajmującej się prowadzeniem procedur przysposobienia lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka (159 ust. 2 WspRod). W myśl art. 13 ust. 1 WspRod wystarczające dla zawieszenia pozostaje prowadzenie postępowania z katalogu przestępstw umyślnych – wobec czego przepis ten stanowi szerszy katalog niż wyłącznie sfera przestępczości o charakterze seksualnym. W doktrynie zwracana jest uwaga, że w takich układach zdarzeń w dokumentacji pracownika powinny znaleźć się zobowiązania do poinformowania o takim fakcie w określonym terminie jako obowiązek pracowniczy¹³. Za moment zawieszenia poczytuje się moment określony w art. 71 § 1 kodeksu postępowania karnego, tj. „Za podejrzanego uważa się osobę, co do której wydano postanowienie

¹¹ W myśl art. 16 ustawy z 2016 r.

¹² Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym Rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze; <https://rps.ms.gov.pl/pl-PL/Commission#/commission>; 08.05.2025 r.

¹³ S. Nitecki, [w:] A. Wilk, S. Nitecki, *Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Komentarz*, LEX/el. 2021, art. 13.

o przedstawieniu zarzutów albo której bez wydania takiego postanowienia postawiono zarzut w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego”¹⁴. Wskazując za Katarzyną Tryniszewską, powierzający pracę może nałożyć na podmiot obowiązek okresowego odbierania oświadczeń w zakresie braku prowadzenia przeciw podmiotowi postępowania karnego. Jednak autorka zwraca uwagę na brak sankcji w zakresie fałszywych zeznań¹⁵. Niezależnie od powyższego w tym względzie pojawia się innego rodzaju problem, w szczególności dotyczący faktu braku odwołania się przez ustawodawcę w zakresie zakazu figurowania w Rejestrze prowadzonym przez Komisję. Wątpliwości systemowe budzi fakt, że do Rejestru może zostać wpisana także osoba, wobec której nie toczy/toczyło się postępowanie karne, bądź które zostało już umorzone ze względu na przedawnienie karalności¹⁶. W razie gdy osoba została wpisana do trzeciej bazy danych Rejestru przez Komisję, wówczas nie znajdujemy żadnego przepisu, który bezpośrednio powoduje skutek dotyczący zawiadomienia o toczącym się postępowaniu – albowiem nie jest to postępowanie karne, a postępowanie wyjaśniające niestanowiące postępowania karnego. Nadto w Rejestrze z dostępem ograniczonym nie ma danych o fakcie figurowania w Rejestrze Komisji. Przyjęta konstrukcja w ustawach WspRod oraz OpDz nie jest także spójna z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z 2016 r., albowiem w przepisie generalnym mamy odwołanie do weryfikacji w Rejestrze Komisji. Można przyjąć hipotetyczną tezę, iż Komisja ma możliwość poinformowania pracodawcy o dokonaniu takiego wpisu, jednakże zarówno ustawa o Komisji nie zawiera takiego obowiązku, jak i ustawy WspRod i OpDz nie przewidują skutku wpisu do takiej bazy danych. Wydaje się jednak, iż w tym zakresie konieczne staje się posiłkowanie art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z 2016 r., albowiem wszelkie działania świadczone w myśl ustawy WspRod i OpDz dotyczą przesłanek określonych w ustawie z 2016 r. Należy zatem postulować zmianę w tym względzie poprzez doprecyzowanie w taki sposób, aby po uprawomocnionym wpisie przez Komisję ta informowała pracodawcę bądź inny właściwy podmiot o fakcie figurowania danej osoby w Rejestrze tudzież wdrożenia innego obowiązku dotyczącego dokonywania weryfikacji również w trakcie świadczenia usług bądź pracy na rzecz małoletnich. W tej mierze powinno się to odbywać także w trakcie trwania stosunku pracy bądź innego stosunku zależności, a nie tylko przed jego nawiązaniem.

Należy jednak zwrócić uwagę, iż na datę sporządzenia niniejszego opracowania nie ma wpisanego żadnego podmiotu w trzeciej bazie danych Komisji. Nie oznacza to jednak realnej możliwości dokonania wpisu po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego. Należy zwrócić uwagę, iż Komisja jest stosunkowo nową instytucją, a postępowania wyjaśniające nie stanowią także procesu krót-

¹⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46 z późn. zm.).

¹⁵ K. Tryniszewska, *Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2015, s. 75.

¹⁶ Art. 27 ust. 1 o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.

kotrwałego, albowiem konieczne jest kompleksowe ustalenie wszelkich aspektów sprawy. Efekt postępowania wyjaśniającego może powodować daleko idące skutki dla osoby ustalonej jako sprawca czynu zabronionego o charakterze seksualnym na szkodę małoletniego poniżej lat 15. Tym samym, zaprezentowany problem w tym względzie jawi się jako doniosły z punktu widzenia bezpieczeństwa seksualnego małoletnich. Zatem jest konieczne ujednolicenie obowiązków w kontekście realizacji obszaru prewencyjnego, względem weryfikacji w Rejestrze, na rzecz małoletnich.

Kolejne wątpliwości pojawiają się w treści ustawy OpDz, albowiem w tym zakresie w ogóle nie znajduje się analogiczny do art. 13 ust. 1 WspRod obowiązek zawieszenia w wykonaniu czynności. Tym samym weryfikacja podmiotów w myśl tej ustawy następuje jedynie raz – tj. przed nawiązaniem stosunku pracy/innego związku. Ponownie brak jest obowiązku w zakresie ustalenia, czy dane osoby mającej opiekować się małoletnim znajdują się w bazie danych Rejestru Komisji. W takim zakresie nie sposób stwierdzić, że przepisy są spójne – albowiem art. 21 ust. 1 ustawy z 2016 r. wprost wskazuje na obowiązek weryfikacji w razie „opieki” w obu Rejestrach – z dostępem ograniczonym, jak i Rejestrem Komisji.

Podsumowanie

Wobec powyższego, biorąc pod uwagę występujące obecnie szczególne instrumenty dotyczące prewencji w zakresie przestępczości seksualnej, należy, co do zasady, pozytywnie opowiedzieć się za obowiązującymi standardami. Niemniej *de lege ferenda* należy wskazać na konieczność wdrożenia dalszych zmian i ujednolicenia wymagań wszelkich ustaw do obowiązujących zasad w ustawie z 2016 r.

Pierwszym postulatem jest konieczność doprowadzenia do spójności art. 21 ustęp 1 i 2 ustawy z 2016 r. oraz art. 15 ust. 4 ustawy OpDz i art. 7b ust. 1 ustawy WspRod. Skoro Rejestr Komisji musi być weryfikowany przed pracodawcą bądź dopuszczającym na mocy art. 21 ust. 2 ustawy z 2016 r. pod rygorem odpowiedzialności karnej bądź odpowiedzialności za wykroczenia, zaś przepisy ustawy OpDz i WspRod znajdują indywidualne obowiązki weryfikacji to mogą pojawiać się trudności w interpretacji, która z norm jest obowiązująca w danym stanie faktycznym. Wobec powyższego zachodzi konieczność doprecyzowania przez ustawodawcę, iż obowiązek weryfikacji danych wpisanych przez Komisję we właściwej bazie danych Rejestru występuje także we wskazanych wyżej ustawach indywidualnych. Brak bezpośredniego wyartykułowania powoduje niepewność względem tego, który z przepisów traktować jako przepis szczególny. Skoro Komisja działa na rzecz prewencji przed przestępczością seksualną małoletnich i dokonanie przez nią wpisu dotyczy właśnie odbiorców ustaw OpDz i WspRod, to nie sposób przyjąć, iż obecny kształt przepisów jest zasadny.

Kolejno zasadnym byłoby rozszerzenie obowiązków Komisji w zakresie informowania o fakcie dokonania prawomocnego wpisu w Rejestrze placówki zatrudniającej bądź powierzającej określone czynności. Przede wszystkim wynika to z faktu, iż art. 13 ust. 1 ustawy WspRod nie znajduje odwołania do toczącego się przed Komisją postępowania wyjaśniającego – co jest jednak uzasadnione, albowiem nie jest to postępowanie karne. Wobec tego zachodzi konieczność doprecyzowania tego elementu, gdyż w obecnej chwili mamy do czynienia ze swoim rodzaju luką prawną, która umożliwia świadczenie czynności na rzecz dzieci, mimo występowania szczególnego Rejestru Komisji.

Względnie postulować można także rozszerzenie częstotliwości obowiązku weryfikacyjnego pracowników bądź innych osób w Rejestrze w określonym stosunku czasowym – na minimum jeden raz w roku – w celu zwiększenia bezpieczeństwa małoletnich. Sam proces odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i nieodpłatnie, co nie powoduje dodatkowego obciążenia po stronie zobowiązanego do ustalenia personaliów w Rejestrze.

Bibliografia

Akty normatywne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 94).

Literatura

- Katana K., *„Komisja do spraw Pedofilii” jako niewłaściwa odpowiedź na przypadki krzywdzenia*, *„Dziecko Krzywdzone. Teoria. Badania. Praktyka”* 2019, nr 18(4).

- Kusztal J.J., *Zasada dobra dziecka w polskim systemie opieki nad dzieckiem*, „Studia Paedagogica Ignatiana” 2021, nr 24(2).
- Masłowska P., *Rejestr z dostępem ograniczonym jako element systemu zapobiegania przestępczości seksualnej*, „Dziecko Krzywdzone. Teoria. Badania. Praktyka” 2020, nr 19 (2).
- Nitecki S. [w:] Wilk A., Nitecki S., *Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Komentarz*, LEX/el. 2021.
- Rączka M., *Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej – praktyczna analiza zmian*, Warszawa 2023, LEGALIS.
- Służalec M., *Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym jako wymiar realizacji konstytucyjnej zasady ochrony praw dziecka*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2024, nr 5.
- Szostak R., Dziembowski R. P., *Prawno-społeczne aspekty pomówienia o przestępstwo z art. 200 k.k.*, „Studia Prawnoustrojowe” 2009, nr 10.
- Trynieszewska K., *Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2015.

Orzecznictwo

Wyrok SN z 31.03.2020 r., II CSK 124/19, OSNC 2021, nr 1, poz. 4.

Netografia

Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym Rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze; <https://rps.ms.gov.pl/pl-PL/Commission#/commission> [dostęp: 8.05.2025].

Inclusion in the Register of Sexual Offenders and Employment Restrictions under Selected Regulations

Abstract

The necessity to ensure the safety of minors in the sphere of sexual freedom and decency dictates the existence of special preventive standards. One of the instruments created to counteract threats of sexual offenses is the Register of Sexual Offenders. The legislator introduced a specific obligation under the provisions of Article 21 the Act on Combating Threats of Sexual Offenses to verify individuals in the Register in designated situations as defined by the law. Furthermore, in the provisions of the Act on Family Support and Foster Care System, as well as the Act on Guardianship over Children under the Age of, a special provision was introduced imposing an obligation to verify in the Register database with limited access. The aim of the paper is to determine whether the existing provisions are sufficient to achieve preventive goals and whether they are consistent systemically. The paper presents proposals de lege ferenda.

Keywords: Register of Sexual Offenders, Combating Sexual Offenses, Minor's Well-being, Employment Prohibition, Employer's Obligations.